

Прес-реліз
**«Результати опитування експертного професійного юридичного середовища щодо наслідків
впровадження судової реформи в Україні станом на кінець 2018 року»**

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Оцінка мети та результатів впровадження судової реформи в Україні

- Переважна більшість опитаних експертів позитивно оцінює ідею реформування судової системи в Україні (64,3%), проте сам проект реформи позитивно оцінили менше ніж половина опитаних експертів (47,3%), негативні оцінки надали 41,5%.
- Лише третина опитаних експертів (31%) мала доступ і можливість ознайомитися з альтернативними варіантами проекту реформи. Крім того, лише 8,8% респондентів вважають, що експертне та професійне середовище добре поінформоване про поточну судову реформу.
- 66,1% опитаних експертів вважають, що схвалення Венеціанської комісії мав отримати проект закону "Про судоустрій та статус суддів", який став базою для проведення судової реформи 2014–2018 року.
- Відповідно, дві третини опитаних (67%) вважають, що проект закону "Про адвокатуру" має отримати попередню оцінку Європейської комісії за демократію через право (Венеціанської комісії).
- Успішною реалізацію судової реформи сьогодні вважають менше ніж чверть опитаних експертів (21,3%), неуспішною – переважна більшість (72,6%), з яких 26,8% оцінюють хід реформування повністю негативно.
- На думку експертів, більшість задекларованих раніше цілей, таких як вирішення проблеми корупції в судах, покращення доступу до правосуддя, очищення системи від недобросовісних суддів, зменшення політичного впливу на судову систему, досягнення рівня європейських стандартів судочинства в Україні, виконання вимог суспільства після Революції Гідності тощо, не було досягнуто.
- Основну відповідальність за впровадження судової реформи в Україні опитані експерти покладають, насамперед, на діючого Президента України П. Порошенка (39,6%) та голову комісії при Президентові України з проведення судової реформи О. Філатова (17,5%).
- Основним позитивним зрушенням, до якого привела реалізація судової реформи, опитані експерти вважають зростання прозорості судового процесу за рахунок впровадження сучасних інформаційних технологій (60,25%). До негативних наслідків відносять:
 - низький рівень кваліфікації працівників правоохоронної системи (82,75%);
 - істотне зростання судових зборів (71,75%);
 - маскування (ускладнення схем) корупції (69%);
 - декларативний характер змін (65%);
 - відсутність якісних змін у судочинстві (56,4%).
- З моменту впровадження реформи рівень довіри до судової влади не зазнав істотних змін: стали більше довіряти судовій владі (18,5%), рівень довіри зменшився у 11,5% опитаних, переважна більшість експертів (68,3%) зазначила, що рівень довіри не змінився (не дали відповідь 1,8%).
- 84,8% експертів наголошують на тому, що потрібно змінити існуючі методи та підходи до проведення судової реформи.

Ставлення до окремих нововведень судової реформи (кваліфікаційне оцінювання суддів і антикорупційні заходи)

- 75,8 негативно оцінили ефективність запроваджених в українському суспільстві під час проведення реформи системи правосуддя антикорупційних заходів.
- Оцінки доцільності створення Вищого антикорупційного суду України розділилися на два полюси: 46,8% опитаних вважають, що потрібно; 50,6% вважають, що недоцільно.
- 60,1% експертів не довіряють системі відбору суддів до ВАКСУ, яка була запроваджена Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.
- Експерти мають сумнів у професійності власне системи відбору суддів до ВАКСУ. Оцінюючи систему відбору за цим критерієм, відсоток тих, хто вважає систему професійною, становить 35%, а тих, хто вважає непрофесійною – 32,5%. Відсоток тих, хто не відносить себе до жодної групи, становить 32,5%. Так, опитані експерти вважають систему відбору до ВАКСУ:
 - залежною від інших гілок влади – 72%;
 - упередженою – 58,8%;
 - повільною – 57,8%;
 - непрозорою – 53,5%;
 - корумпованою – 42,3%.
- 92,6% респондентів вважають, що члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України обов'язково мають проходити процедуру антикорупційної перевірки та перевірку на відповідність критеріям доброчесності.

Оцінка впливу окремих змін і чинників на успішність реалізації судової реформи в Україні

- До безумовно позитивних змін опитані віднесли: зміну процесуальних кодексів (60%), зменшення судової системи до триланкової (61%), підвищення заробітних плат суддям вищої інстанції (54%) та роль іноземних донорів у впровадженні судової реформи (53,8%). Негативні оцінки отримали об'єднання судів декількох районів (53,5%), неоднозначно оцінюється роль громадських активістів у впровадженні судової реформи (негативний вплив – 25,8%, позитивний – 43,5%, не впливає – 23,3%).
- Вважають за потрібне посилення ролі професійної громадськості над здійсненням судової реформи 75% опитаних.
- За посилення ролі активістів (професійної громадськості) та політиків над здійсненням судової реформи – 26,1%, проти – 58,6%.
- Дотримуються думки, що якість реалізації судової реформи зміниться в разі зміни організаторів її впровадження, 54,5% опитаних.

Характеристика дослідження

Цільова група: у дослідженні взяли участь 400 респондентів, серед яких адвокати, правоохоронці, судді, науковці, правозахисники та інші представники професійної юридичної спільноти, які безпосередньо стикаються з роботою українських судів.

Метод отримання інформації: телефонне інтерв'ю (САТІ) за стандартизованою анкетною.

Польовий етап дослідження: 28 листопада – 6 грудня 2018 року.

Детальніше з результатами дослідження можна ознайомитися на сайті ГО «Центр «Соціальний моніторинг» <https://smc.org.ua/>